

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De iuramento quo confirmatur rei dotalis alienatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

alienatione prohibuerunt cum in alienatione fundi dotalis minime sufficiat cōsensibus post biennium geminatus, ac repetitus in rebus immobilibus, secundū gloss. & Doct. repetitus in rebus immobilibus, secundū gloss. & Doct. in authent. siue à me. Barto. in l. i. ff. solut. matrim. & ibi Alexand. column. 7. vbi Ripa. numer. 103. scribit, hanc opinionem communem esse dicitur fateri Bald. Nouel. in tracta. de dote. 7. part. priuileg. 1. column. 4. At in rebus propter nuptias donatis procedit alienatio facta per maritum consentiente vxore, modo post biennium consensus repetatur, & eo tempore superflint bona, quæ sufficiant solutioni dotis: quemadmodum tradit Imol. column. 4. in d. c. cum contingat. Dd. in d. authent. siue à me. & in d. c. p. emptio. & vendit. vbi Anton. Burg. column. 1. & vlt. eandem resolutionem probat. Attamen alienatio rei donata propter nuptias, si fiat vxore consentiente, & iurante, valet profecto: sicut valet alienatio rei dotalis, facta iuramento, secundum gloss. & communem in d. c. cum contingat, vbi gloss. sentit, iuramentum t̄ habere vim duplicis, ac repetiti consensus: eandem gloss. & eius conclusionem quo ad alienationem arrhatum, & donationis propter nuptias tenent Hostiens. & Imol. in d. c. peruenit Bald. & Salicim. d. authent. siue à me. & in authent. si qua mulier. Cod. ad Velleia. Ioan. Lupi in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 17. num. 14. tamen vltimus ista consideratio examinanda sit. Nam maiorem vim habet iuramentum, quam repetitus cōsensu: cum tempore repetiti consensus necessarium sit, vt alienatio rei donata propter nuptias valeat, maritum habere bona, quæ sufficiunt solutioni dotis: non sic in alienatione iurata, quæ valida omnino est, etiam si tempore iuramenti non superflint hæc bona apud maritum: sicut Doct. communiter fatentur. Deinde errat gloss. in d. c. cum contingat, dum notat alienationem fundi dotalis propter nuptias non prohiberi, eiuque prohibitionem non esse perpetuam, ex eo, quod valida sit ex consensu vxoris, modo is fuerit post biennium repetitus. Authent. siue à me. C. ad Velleia. quæ quidem constitutio tantum locum obtinet in alienatione rei donata propter nuptias: non in alienatione fundi dotalis: sicut paulo ante explicuimus.

Tertio animaduertendum est gloss. in d. c. cum contingat, dum conatur soluere obiectionem l. non dubium. C. de legib. errare quidem primo cdm constituit hac in re discrimen inter ius pontificium & Casareum, quod constitutum non est: si quidem & apud forū saculare iurata dotis alienatio valida est, & seruari debet, capit. licet. de iureiur. in 6. Nam & ius civile hæc vim iuramento tribuit. authent. sacramenta puerum Cod. si aduers. vendit. præsertim quod licet gloss. aduenerit, sine principalem iuris canonici tendere ad animarum salutē: finem autem principalem iuris ciuilibus ad humanam felicitatem, & Reipublicæ quietem, & tranquillitatem, idemque adnotauerunt Cald. Abb. & alij in proemio Gregoriano, non omnino incertum est. Nam & finem principalem t̄ iuris ciuilibus dirigi in animarum salutem contendit. Fort. in tract. de vltimo iure iur. column. 4. & seq. ex Aristot. Cicerone, & alijs: atque item ex eo, quod humana ac ciuilibus lex fit correctio peccatorum l. ff. de legibus. Thom. 1. 2. quæst. 92. artic. 1. & quæst. 95. artic. 1. Iuliano in authent. vt non luxu. contra nat. collat. 6. quæ quidem opinio maxime conuenit legibus ciuilibus principū Christianorum: quandoquidem leges ciuiles principum gentium, & eorum, qui nondum cognitionem habuere summa: illius felicitatis supernaturalis, quæ Christi fidē colentibus promissa est, tantum in hoc tēdunt, vt quæta ac tranquilla Respublica sit, bonisque moribus instituta: & vt moraliter bona opera præmium consequantur, illud quidem, quod naturaliter intelligi, ac cognosci potest. Sic denique temperanda sunt, quæ de hac re pro Fortunio, & aduersus eum adduci possunt. Præmium vero salutis æternæ, & illius felicitatis, quæ æterna gloria Christianis promissa extat, sola lege naturali cognosci non potuit, quod eleganter disputat egregius vir Domin. à Soto lib. 2. de natu. & grati. c. 11: & Melchior à Cano eiusdem professionis, eruditione & sententia celebris in 2. part. relect. de sacramentis. atque hæc quidem sufficiunt de quarta Bartoli conclusionē.

§. SECVNDVS.

De iuramento confirmatorio alienationis rei dotalis.

SUMMARIA.

1. Contra iuramentum conceptum prohibitionis verbi in ipsam personam non tenet, & non iuramentum.

2. Iuramentum iuratum ubi mulier...

- 1. dotem non alienare. & inibi expenditur gloss. in c. licet. de iureiur. in 6. & per totum §.
- 2. Iuramento promittens non reuocare procuratorem, si eum reuocauerit, reuocatio tenet: licet perirus sit, & num. 9.
- 3. Intellectu. c. intellecto. de iureiur. & an rex possit alienare res ipsius regni.
- 4. Alienatio iurisdictionis aut Reipublicæ que non comprehendat.
- 5. Appellandi ius non tollitur, etiam si expressum sit in alienatione alienus ciuitatis aut iurisdictionis.
- 6. Inferior actus præfertur priori.
- 7. Iuramenti interpretatio fit secundum naturam actus cui adhibetur.
- 8. Actus spiritualis contrarius iuramento an valeat.
- 9. Statutum canonicorum de certo numero præbendarum iuratum, an possit irritari, cum num. sequentibus.
- 10. An possit quis renuocare clausula decreti irritantis in eius fauorem opposita, cum num. 13.
- 11. Statutum cum clausula irritante in quicquid contrarium actum sit obseruandum est.
- 12. An agens contrarium prohibitioni legis humane peccet mortaliter vel venialiter, an non: & ibi rursus de opinione Bart. quoad primam huius §. conclusionem.
- 13. Promissio arrharum ultra summam lege præfixam non confirmatur iuramento.
- 14. Fidesiussio prohibita accedere promissioni dotis restituenda, iuramento confirmatur.

Adem Bertol. commentaria examinaturi quintam ex eo conclusionem adnotamus in hunc quidem sensum. Iuramentum nequaquam confirmat contractum prohibitum à lege, qui prohibitionem in ipsam contrahentis personam dixerit. Hæc colligitur conclusio ex Bartol. in d. l. i. quis pro eo. ff. de fideiussor. numer. 9. versic. aduerie. vbi Angel. idem tenet Barto. in authent. sacramenta puerum. C. si aduers. vend. Calder. & Ancha. in d. cap. cum contingat. rursus ipse Angel. in consil. 160. quorum opinionem sequuntur Legitæ communiter secundum Imo. in d. c. cum contingat. numer. 36. & Roderic. Zuarez in l. i. titu. de las arrhas lib. Fori. quæst. 3. Huius opinionis ea est ratio, quod in hac specie agens contra legem istam mortaliter peccet: quia legislatori refragatur, cui obedire tenetur, c. 2. de maiorita. & obed. atque ideo cum iuramentum non debeat esse vinculum iniquitatis, conitat planè, non confirmari contractum lege prohibitum ex iuramento inique præstito. ad huius sententiæ confirmationem adducit Bartol. gloss. in c. licet mulieres. de iureiur. lib. 6. quæ t̄ asseruerat alienationem rei dotalis, etiam præstito iuramento factam minime valere, vbi mulier prius iurata promiserat se non alienaturam dotem, nec aliquam rem dotalem: non alia ratione, quam quod hoc secundum iuramentum iniquum sit, nec possit seruari absque interitu & periculo salutis æternæ. Eam gloss. sequuntur Doct. ibi, præsertim Francus, & Imol. in d. c. cum contingat. num. 81. & inibi Alciat. num. 43. Chassa. in consuetudinibus Burgund. rub. 4. §. 16. nu. 5. & Abb. per tex. ibi in c. intellecto. de iureiur. quorum opinio communis est, sicuti testatur Imol. num. 81. & And. Alciat. in d. num. 43. Ioan. Crot. in l. filius familias. §. diui. colu. 25. & ibi Ferdin. Loazes. nu. 43. ff. de legat. 1. eandem opinionem sequitur Ioan. Lup. in rubric. de donatio. §. 45. num. 6.

Verum vt hæc opinio Bart. diligentius examinetur, oportet primum expendere rationes, quibus eam Barto. probare conatur: maxime statim erit congruum perpendere gloss. in d. cap. licet. cui plurimum obitat altera gl. in cap. vltim. de procura. in 6. quæ asserit promittentem t̄ cum iuramento non reuocare procuratorem ab eo constitutum, posse nihilominus eum reuocare ad hunc sensum, vt reuocatio teneat, licet perirus sit qui reuocauerit. Hanc gloss. plurimum commendat eam secuti Abb. Felin. numer. 12. & Dec. numer. 7. in cap. cum accessissent. de constit. idem Felin. in cap. si diligens. de foro comp. colum. 6. Ia. in l. si non sortem. §. si certum. ff. de condi. indeb. colum. 3. Soc. consil. 58. lib. 3. Dec. in cap. ad nostram. de consir. vlt. colu. vlt. Rochus Curt. in tract. de iure patro. verb. honorificum q. 12. quorum opinio dubio procul, communis est. Igitur actus contra primum iuramentum gestus valet & tenet, tamen perirus sit, qui actum illum egerit: idcirco & in casu gl. in d. cap. licet. secunda alienatio rei dotalis valida censeri debet, aduersus vulgo receptā sententiam. his accedit text. sing. in c. sicut ex literis. de sponsal. quo apparet, sponsalia quæ de futuro dicuntur, etiam iurata dissolui per sponsalia de præsentibus. Cuius decisionis nos meminimus in Epitome de sponsalibus. part. 1. cap. 5. num. 9. ergo iuramentum primum non impedit, quin actus contra ipsum postea factus validus sit. Quamobrem admodum dubia redditur conclusio gloss. in d. c. licet. Præsertim quia ea nullo modo probatur in d. cap. intellecto. de iureiur. quod manifestissimum fiet, si animaduertamus in specie illius cap. non ideo reprobari contractum factum à rege rerum quidem

quidem ad ipsam Regiam dignitatem pertinentium, quod ea facta fuerit contra primum iuramentum a Rege praestitum de non alienandis rebus ad Regiam dignitatem pertinentibus. Nam actus contrarius iuramento primo, etiam si iuratus non sit, valet ac tenet, tametsi agens periturus sit, & peccet: vt colligitur ex gloss. in dict. cap. vii. de procur. in 6. & ex dict. cap. sicut, de sponsalibus. deinde illud est apertissimi iuris, quod in casu capri. intellecto, alienatio, etiam iurata non valeret, quamuis rex ipse nullum praestitisset iuramentum de non alienandis rebus ad Regiam dignitatem pertinentibus: meminit ergo Romanus pontifex inibi prioris iuramenti ad periculum notandum in ipso Rege: & ad criminis maiorem culpam, non quod rationem potissimam constituerit propriae decisionis in priori iuramento. Est etenim alienatio facta a Rege rerum ad Regiam dignitatem pertinentium in maximum praerudicium Reipublicae, cuius ipse administrator est, non dominus: atque ideo etiam iurata alienatio in praerudicium tertij non tenet: cap. cum contingat. de iureiuran.

Quod autem rex non possit alienare bona, & res ipsius Regiae dignitatis, quia ipsa potius sunt regni, quam Regis, notant late Abb. & alij in d. c. intellecto. Hosti. & Felin. in c. dilecti. de maiorit. & obed. Ioan. Lup. in c. vestrae. 2. notab. §. 1. nu. 40. Regia. lex. l. tit. 7. §. 1. 4. tit. 15. par. 2. l. 2. §. 3. tit. 9. lib. 5. ordinamen. [Hodiel. l. 3. §. 10. lib. 5. Recop.] quae omnia intelligenda sunt, vbi alienatio tenderet in maximum praerudicium regni; alioqui si in modicum, profecto valeret secundum Abb. & communem in d. c. intellecto. Bart. in l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam. Corset late in tractat. de excellen. regis. q. 4. Felin. in c. ad audientiam. 2. col. de praesumpt. Matth. Afflict. in constitut. Neapolit. in princip. q. 24. ad quam distinctionem multa referri possunt, quae hac de re tradit Franciscus a Ripa lib. 1. respons. c. 1. num. 51. Io. Igneus in repet. l. donationes, quas diuus, n. 26. C. de donat. inter virum & vxorē. Et Aymon Crauetta conf. 241. lib. 2. huc etiam pertinet, quod quidam adnotarunt, nempe posse regem causā remunerationis rem aliquam ad dignitatem Regiam pertinentē donationis titulo in aliquem transferre, qui de ipsa Republica sit benemeritus. optimus textus in l. cum plures. §. cum tutor. ff. de administrat. tutor. Sic etiam obtinet Regia lex 9. tit. 4. part. 5. statuens, quod si rex aliquam ciuitatem, vel castrum Regiae dignitatis iusta ex causa alienauerit, excepta intelliguntur iura exigendi gabellas, publica vectigalia, atque puniendi aliquē sanguinis poena: nisi & hac iura expressa fuerint: atque tunc adhuc suprema iurisdicō, et quod ad regem appelletur, et exceptum intelligitur. Imo si quis, in superioriorem in temporalibus recognoscens habeat villam, aut ciuitatem cum iuribus regalibus, non poterit iura illa regalia alienare: sicuti respondit Socinus in conf. 7. in 3. lib. ciuitas autem, aut villa alienari non potest, inuitis hominibus ipsius ciuitatis: & si dominus ex causa necessitatis velit ea alienare, admittendi sunt homines hi ad emptionem libertatis, si tantum domino dare velint, quantum ab alio emptore pollicitum fuerit: quod tradunt Hostiens. & Felin. in d. cap. dilecti, de maiorit. & obed. & Hippoli. in l. 1. §. cum quidam deponere. num. 10. ff. de questio. qui alios huius opinionis auctores allegant. Haec tandem obiter adduximus, vt ostēderemus, non probari gl. in c. licet. in d. c. intellecto, de iureiur. atque ea ex causa dubiam reddi eius conclusionem, nisi ex radice amplius eius intellectus requiratur.

Est igitur concilianda gloss. in d. cap. vlt. cum gloss. in d. capri. licet. eo quidem modo, vt quoties quis promiserit iuramento praestito se non acturum id, quod iure facere non poterat, procedat gloss. in d. cap. licet. & ideo actus contrarius huic iuramento, etiam si iuratus sit, non tenet: quia est contrarius iuri, & praeterea priori iuramento, quod fuit omnino conforme iuri communi. at si proponamus iuramentum prius continere id, quod erat iuri contrarium, imo quod iuramento promissum est, ne fieret, fieri poterat iure permittente, saltem non refragante: tunc obtinebit gloss. in dict. cap. vlt. de procur. in 6. hanc distinctionem videntur vtrique opinioni aptare Franc. in d. c. licet. Imol. in d. cap. cum contingat. num. 81. & ibi Alciat. num. 43. Iaso. in anthen. sacramenta puerum, C. si aduers. vendit. num. 60. idē in l. non solum. §. vlt. 7. colum. ff. de noui operis quinciat. Alexand. in consil. 16. lib. 3. 2. colum. Ioā. de Selua in tractat. de iureiur. 3. par. 15. s. ult. Io. Croc. in d. l. filiusfamilias. §. diu. ff. de legat. 1. colum. 25. & ibi Ferdinand. Loazes, num. 431. quorum interpretatio communis est: & tamen vltimus aperienda. Nam cum lex civilis prohibet

talis, si mulier iuxta hanc prohibitionem promiserit, & iurauerit non alienaturam dotem, nec rem aliquam dotalem, addit iuramenti vinculum ipsius legis prohibitioni, quae iurata facit alienationem in contrarium factam, adcirco ne secundum iuramentum legi prohibenti, simul & prioris iuramento praerudicet, actus posterior non valet. Nam etiam si legis prohibitioni principaliter priuatum fauorem concernenti cum iuramento renuciare quis possit, priori tamen iuramento quod Deo praestitum fuit, nullo pacto nec renuciare, nec refragari valet. Huic tamē distinctioni obijcitur adhuc textus in cap. sicut de sponsal. vbi actus contrarius priori iuramento validus est, & tenet: quamuis iuramentū prius idem contineat, quod ius commune, & denique fuerit iuramento promissum, iuramentum ipsum non acturum, quod iure prohibitum est fieri. Etenim post sponsalia iure prohibetur matrimonij contractus cum alia, quam sponsa, licet contractus teneat: quod satis manifestum est. Et tamē si sponsus iurauerit sponsalia, & iuramento promiserit, se non contracturum cum alia matrimonium, quam cū sponsa: posteaque matrimonium cum alia contraxerit, etiam sine iuramento, tenet hic vltimus contractus, qui quidem contrarius est priori iuramento, quod fuit conforme iuri communi eandem prohibitionem continens. Vnde praedicta interpretatio ad gloss. in dict. cap. vlt. de procur. in 6. non omnino congrua videtur. Et ne quis dicat, id speciale esse in matrimonio, quod semel contractum rescindi non potest, illud item adducitur, quod idem sit in alijs quibuscunque contractibus: in quibus valet quidem quod posteriori loco actum est, etiam si sit contrarium priori iuramento, quod erat conforme iuri communi: vt in calu. l. quosvis. Cod. de rei. vendit. cuius ipse mentionem feci in Epitome. de sponsal. 1. part. cap. 5. num. 10. denique si quis rem istam penitus contuleret, nonne comperiet, iuramentum continens idē quod ius commune, etiam si Deo praestitum sit, continere eandem fauorem priuatum iurantis, si lex ipsa, cui consonat iuramentum, priuata utilitatem respiciat: profecto id satis arduum: & tamen iuramentum quamuis Deo praestitum semper sit, remitti potest ab eo, cuius fauore fuit iuramentum, cuiusque intercessore Deus ipse fuit constitutus. Ergo licet per iuramentum appositū alienationi fundi dotalis rescindi potest, & remittitur fauor priuatus ipsius legis, ita remittitur priuatus iurantis fauor ei per prius iuramentū adquisitus. Quamobrem quidam existimarunt, gloss. in dict. cap. licet, tunc procedere, cum iuramentum prius fuit alicui, cuius iuraterat, praestitum: alioqui si praestitum sit ipsimet iuranti mulieri, vel alteri, cuius non interfit res dotales non alienari, valet secundum alienatio cum iuramento, aut seruatum erit contractus alienationis iuramento secundo confirmatus: quod visum Bald. in l. duobus. §. vlt. ff. de iureiur. & in c. veniens. in fin. eod. tit. Alexand. in consil. 16. lib. 3. num. 16. Dec. in consil. 536. num. 13. Alciatus in dict. cap. cum contingat, nu. 46. ea ratione, quia per prius iuramentum nemini sit ius quae situm, h. s. p. petendi. C. de condit. ob causam. & l. filiusfamilias. §. 1. diu. ff. de legat. vnde solet deduci intellectus ad textum in d. c. cum contingat, dum dixit, iurata alienationē dotalis rei validam esse, & seruandam fore, modo alteri, quā iuranti non praerudicet: potest equidem hoc praerudicium considerari eo casu, quo mulier prius promiserat praestito iuramento eandem rem alteri vendere. Imo & si hac promissio facta fuerit ab iure iuramento idem erit dicendum. Quia venditio alteri facta cū iuramento non tenet ea quidem ratione, quod contraria sit priori promissioni, & alteri praerudicet: quod in specie tenet Imola nu. 17. & Alciatus 4. notab. in d. cap. cum contingat. §. n. 45. qua in re illud est animaduertendum, quod per priorē promissionē tantum fuit acquisitum ius personale: nec ille, cui est facta promissio, aliam actionem quam personalem habet aduersus mulierem promittentem: aduersus vero re ipsam, aut emptorem secundū nullum ius habet reale nec personale: quod argumentū fortiori cōstat in l. quosvis. C. de rei. vend. quamobrem hac opinio Imo. & Alciat. dubia videtur.

Ceterum, quo res ista apertior fiat, est adhuc considerandum, alienationē rei dotalis alioqui prohibitam iure civili, tunc confirmari per iuramentum auctoritate iuris potest: quod iuramentum eiusmodi sit, quod possit seruari sine interitu salutis aeternae, tex. hoc ipsum probat in d. cap. cum contingat. iuramentū autem contrariū nō tantū priori iuranti, sed promissioni simplici seruari nullo modo potest ab: ue animae periculo, & peccato mortali, venies, vbi Imo.

Ergo licet alioqui alienatio facta contra promissionem aut contra aliam alienationem teneat, quia iure prohibita non est ipsius rei alienatio: quamvis qui alienat male faciat, licet ipse de re vendit. attamen alienatio iure prohibita non potest confirmari iuramento, quoties qui alienat, id iuramentum non potuit, nec potest servare absque salutis spiritualis periculo, & detrimento: sicuti in dict. capitul. cum contingat. probatur: non enim æquū est iuramentum iniquum hanc vim habere, vt contractū iure prohibito confirmet. Vnde inferuntur duo.

Primum, vera decisio glo. in d. c. licet mulieres. nam cum secundum iuramentum illicitū sit, non poterit confirmari alienationem iure prohibitam, quod in hac specie adnotat Rip. in c. cum ad. de const. num. 33.

Secundū, eandem gloss. opinionem dubio procul veram esse, vbi primum iuramentum præstitum fuerit in fauorem alicuius, cuius interea, non alienari rem dotalem, atque hoc probari in d. cap. cum contingat. vbi Imol. & Alciat. hoc ipsum adnotarunt, ex eo text. dum excipit præiudiciū alterius, quam iuratis. Sed & idem erit, vbi mulier iuramentum sibi met præstiterit, quia timēs viro requirendū fore consensum, & iuramentum ipsius ad alienationem rei dotalis, cupiens iuxta iuris civilis prohibitionem dotem conferri, & saluā manere, iurauerit se non alienaturam dotem, nec rem aliquam dotalē. Hoc autem iuramentum Deo tantum præstitum fuit, nec ei poterit iurans refragari absque absoluteione. Siquidem licet iuramentum præstitum in fauorem alicuius priuati remissum esse censeatur eo ipso, quod ipse priuatus illud remisit: tamen vbi iuramentum nullius quam iurantis promissum commodū spectat, à Deo principaliter remissum est: nec potest iurans absque absoluteione eidem refragari, saltem vbi præter vtilitatem principalem ipsius iurantis, ex ipso iuramento attendi, ac deduci possit vtilitas aliqua, etiam minus principalis, quæ sufficiens erit ad hoc, vt iuramentum libere non possit à iurante violari, nec probare actum contrarium iuramento: imo illum omnino reprobare tenetur, & potest: quod Paul. Castr. respondit. in consil. 361. numer. 9. & consil. 359. num. 11. lib. 1. inferens ex hoc, ad patrōni quandam præsentationem. Etenim patrōnis quidā iurauerat non reuocare præsentationem cuiusdam clerici ad beneficium ecclesiasticum per eum factam. Nam licet alioqui possit variare, in hac tamen specie variatio non est admittenda: quippe quæ apud iudicem, & superiorem fieri debet: eamque ipse reprobat ex eo, quod contraria sit iuramento. Idem notant Roch. Curt. in tract. iuris patrōni. in verb. honorificum. quest. 12. & Casar Lapertinus de iure patrō. 2. lib. par. 1. q. 4. prin. art. 13. & 2. par. eiusdem lib. quest. 7. princip. art. 6. Idem quod Paul. scripsit, sentit Bart. in l. si quis in princip. ff. de legat. 3. column. vltim. licet Alex. Imol. in d. consil. 16. lib. 3. contrarium senserit. cuius opinio obtinebit, si iudex, coram quo secunda præsentatio fit, eam præsentationem expresse, vel tacite receperit & probauerit: alioqui opinio Pauli æquissima est, & iure verior.

Satis etiā controuertitur, an opinio gloss. in d. c. licet mulieres. procedat, quando ille, cui est facta secunda venditio rei dotalis cum iuramento, ignorabat tempore contractus, prius iuramentum à muliere præstitum fuisse. non enim æquū est, in hac specie opinionē prædictæ gloss. admitti, ob iustam ignorantiam emptoris: quod responderunt Imol. & merito: Nam si vera est gl. in dict. capitul. licet mulieres. profecto non video, qua ratione defendi possit Baldi distinctio: tamen existimam eam communem esse.

Satis etiā controuertitur, an opinio gloss. in d. c. licet mulieres. procedat, quando ille, cui est facta secunda venditio rei dotalis cum iuramento, ignorabat tempore contractus, prius iuramentum à muliere præstitum fuisse. non enim æquū est, in hac specie opinionē prædictæ gloss. admitti, ob iustam ignorantiam emptoris: quod responderunt Imol. & merito: Nam si vera est gl. in dict. capitul. licet mulieres. profecto non video, qua ratione defendi possit Baldi distinctio: tamen existimam eam communem esse.

Satis etiā controuertitur, an opinio gloss. in d. c. licet mulieres. procedat, quando ille, cui est facta secunda venditio rei dotalis cum iuramento, ignorabat tempore contractus, prius iuramentum à muliere præstitum fuisse. non enim æquū est, in hac specie opinionē prædictæ gloss. admitti, ob iustam ignorantiam emptoris: quod responderunt Imol. & merito: Nam si vera est gl. in dict. capitul. licet mulieres. profecto non video, qua ratione defendi possit Baldi distinctio: tamen existimam eam communem esse.

Sed & gloss. in dict. cap. vltim. de procurat. in 6. non videtur habere congruam decisionis rationē eam, quam illi interpretes aptare conantur: scilicet vt procedat, quia quod quis per iuramentū non facere pomisit, poterat opinione agere iure permittente. Etenim id verum est ante præscriptam promissionem: postea vero iure non licet absque periurij crimine id agere: imo nec liceret, si simpliciter promississet, vt in cap. veniens de iururan. & ibi Innocent. & alij, quem admodum & paulo ante adnotauimus. Idcirco gloss. ratio est, quod simplex promissio & iuramentum tunc habent intellectum, quem ex iuris sanctionibus actus ipse patitur.

vt tandem iuramentum, qua ex parte id fieri possit, habeat interpretationem secundum naturam actus cui apponitur, quod latius alibi probatum fuit. Sic sane qui iurat non reuocare procuratorem, periurus erit si eum reuocauerit, & tamen reuocatio tenet: quia hæc est huius actus conditio, & natura, vel libera sit procuratoris ad negotia, vel lites reuocatio: cum nemo possit me inuito nomine meo quidquam agere. nusquam enim procuratoris constitutio perfecta, & irreuocabilis est, si propriam eius naturam consideremus. Item si promiserō cum iuramento domum Titio vendere, non alteri & demū alteri eam domū vendidero, eique tradidero: profecto male feci, ac periurij reus sum, & tamen nihilominus secunda venditio valet: quia hæc est natura huius actus promissi, vt ante traditionem nullam perfectionem habeat, quæ irreuocabilis sit, saltem in hoc sensu vt contrarius actus teneat, si is perfecte fiat, & quoties. Cod. de rei vendicac. eadem est ratio in casu, capitul. sent. ex literis. de sponsal. Nam si quis etiam iuratus promiserit Semproniam in vxorem ducturū, & demū accipiat in vxorem Mariam, periurus est, & nihilominus matrimonium cum Maria sponsalia prima omnino dissoluit. Eodem modo qui testamentum fecit, & iurauit illud non reuocare: ac tandem secundum testamentum condiderit, per quod prius reuocatur: certe periurus erit, & tamen secundū testamentum præfertur primo: quia de re latius disputauit rubr. de testamen. 2. part. Idcirco hac in controuersia oportet distinguere vtriusque gloss. conclusiones, & vnicuique veram atque congruam rationem aptare, quo facilius questio dissoluatur: & intelligantur multa, quæ ad hoc tradit Iason in l. si quis promiserit. ea lege. numero 23. ff. de verborum obligationibus.

Prædicta vero conclusio gloss. in d. cap. vltim. de procur. in 6. quæ voluit actum contrarium iuramento validum esse, licet agens periurus sit, procedit, vbi iudex adiri non debet ad illum actum: alioqui si actus ille requirat iudicis auctoritatem, aut quod ipse sit presens: tunc iudex ipse non debet admittere, nec probare actum contrarium iuramento: imo illum omnino reprobare tenetur, & potest: quod Paul. Castr. respondit. in consil. 361. numer. 9. & consil. 359. num. 11. lib. 1. inferens ex hoc, ad patrōni quandam præsentationem. Etenim patrōnis quidā iurauerat non reuocare præsentationem cuiusdam clerici ad beneficium ecclesiasticum per eum factam. Nam licet alioqui possit variare, in hac tamen specie variatio non est admittenda: quippe quæ apud iudicem, & superiorem fieri debet: eamque ipse reprobat ex eo, quod contraria sit iuramento. Idem notant Roch. Curt. in tract. iuris patrōni. in verb. honorificum. quest. 12. & Casar Lapertinus de iure patrō. 2. lib. par. 1. q. 4. prin. art. 13. & 2. par. eiusdem lib. quest. 7. princip. art. 6. Idem quod Paul. scripsit, sentit Bart. in l. si quis in princip. ff. de legat. 3. column. vltim. licet Alex. Imol. in d. consil. 16. lib. 3. contrarium senserit. cuius opinio obtinebit, si iudex, coram quo secunda præsentatio fit, eam præsentationem expresse, vel tacite receperit & probauerit: alioqui opinio Pauli æquissima est, & iure verior.

Secundo potest intelligi opinio gloss. in d. ca. vlt. in actu temporali. Nā actus spiritualis factus contra iuramentum non tenet: imo nullus est, secundum Innocent. in cap. dilecto. de prob. per text. ibi: quo in loco Hostiē. idem tenet. & Anton. in cap. cum M. column. 2. de consuetu. pro qua sententia adducit text. in dict. cap. dilecto. versicul. nisi forte. vbi constat canonicos ecclesiæ cathedralis non posse, etiam communi consensu augere numerum cononicorum statuto præfinitum: nisi id statutum fuerit iuramento confirmatum. Hoc etenim casu minime possunt agere contra iuramentum: nec valet actus iuramento contrarius, etsi iure ordinario mutatio numeri, sub sit voluntati, & consensui canonicorum ad hoc, vt eum possunt augere: præsertim hoc probatur ind. versicul. nisi forte, qui paria facit statutum de certo numero iuratum, & habens clausulam decreti irritantis: & tamē absque vlla controuersia, actus factus contra clausulam decreti iurantis etiam alioqui subiectus libere agentis voluntati nō tenet, igitur nec tenebit actus contrarius iuramento: Et quia Patrō. in d. dilecto. tenet contra Innoc. dicens eius opinionem communi omnium sententia reprobari. & quia text. in c. sicut ex literis de sponsal. tractat de actu spirituali: quidam conantur intelligere opinionem Innocent. in actu spirituali, qui tantum clericis non autem laicis conueniat. Qualis est actus cuius mentio fit in dict. cap. dilecto. & huic similes. Sic etiam Innocent. interpres Anton. in d. c. cum M. column. 2.

Rota in antiquis 104. Alexand. in d. consil. 16. lib. 3. colum. 2. Imola in d. c. dilecto. colum. 7. idem in d. c. cum contingat. de iureiur. numer. 81. quorum distinctio ea ex parte, quæ Innocentij assertioni conuenit, auctoritatem habet à prædicto cap. dilecto. versicul. nisi forte. Idem notat Deci. in cap. cum accessissent. de consil. nu. 7. Nihilominus Panorm. in d. c. dilecto, etiam quoad actum spirituales clericis tantum conuenientem testatur opinionem Innocent. communiter esse reprobam: idem asseuerat Andr. Alciat. in dict. cap. cum contingat. num. 180. vterque quidem hanc communem aduersus Innocent. secutus. Eandem sequitur Ioan. de Seiuà in tractat. de beneficio. 3. part. quest. 27. dicens ex ea, quod si quis iurauerit beneficium ecclesiasticum, cuius libera collatio ad eum pertinet, digniori se daturum, & postmodum id contulerit alicui digniori prætermisso, periurus erit: collatio tamen valet huius sententiæ nos meminimus in relectione Reg. peccatum, de regulis iuris in 62. part. §. 7. num. 4. ad textum autem in dict. capit. dilecto. respondetur, eam esse allegationem litigantium, non Romani pontificis responsionem; quod mihi non placet. Est etenim ea pars illius capitis, quæ opinioem Innocent. probat, præcipua ratio responsionis Romani Pontificis: atque ideo non potest congruè tolli obiecto illius capitis. quæ pro Innocent. aduersus communem fit.

Ego vero non omnino sequar in huius questionis resolutione Innocentij opinionem, vt ea vniuersalis sit, ac sensum habeat vniuersalem: siquidem iuxta communem sententiam opinor, actum contrarium iuramento, etiam in spiritualibus, quæ laicis non conueniunt, validum esse: tamen si agens periurus sit: quoties per iuramentum non est sublata libera disponendi potestas, quo ad actus vim, & perfectionem: quod in dubio præsumendum est: aut quoties natura actus dicat, adhuc manere potestatem apud iurantem etiam si cum periculo periurij. Sed existimo distinguendum fore, an ex natura actus, & eius qualitate appareat, vel præsumi possit, non fuisse per iuramentum promissionem sublata potestatem iuranti agendi actum contrarium iuramento, licet periculum periurij, si egerit, ei imminuat. An ex contrario possit colligi ex inspectis circumstantijs, & negotiorum qualitatibus, penes iurantem nullam agendi contrarium mansisse potestatem, atque ab eo abdicatam fuisse: vt tandem priori casu procedat communis sententia, ex qua actus contrarius iuramento valet, ac tenet, etiam in spiritualibus: tamen si agens periurus sit. At in posteriori specie vera est opinio Innocentij: imo in vniuersum hoc in sensu procedit: idcirco tunc actus contrarius iuramento nullus omnino erit. Quod probatur expressim in dict. cap. dilecto. de prebend. versicul. nisi forte. ad cuius interpretationem oportet animaduertere, statutum canonicorum ¶ de certo numero præbendarum iuramento confirmatum eam vim habere: vt canonici vniuersim etiam consensu minime valeant contra iuramentum ire, nec aliquid admittere in canonicum vltra numerum: atque ideo si admiserint periuri sunt, & est receptio nulla, textus est ita communiter intellectus in dict. cap. dilecto. qui probat, idem esse si certus sit numerus canonicorum statutus, & confirmatus à Romano pontifice, cum clausula decreti irritum decernentis quicquid actum fuerit in contrarium. vtriusque quidem considerationis, & conclusionis ea est ratio: quod statuentes per statutum simul & iuramentum sibi ipsis abdicauerint potestatem agendi contrarium: eodemque modo eandem potestatem Romanus pontifex apposita clausula prædicta decreti censetur ab eis tollere, statutumque ipsum in vtilitatem ecclesiæ, non ipsorummet canonicorum cadere significans: quorum prius Andre. Alciat. obseruauit in dict. cap. cum contingat. num. 181. posterius autem Decius adnotauit in dict. capit. cum accessissent. numero 3. Ex quibus deducitur, etiam in spiritualibus actum contrarium iuramento, etsi agens periurus sit, validum fore secundum communem, licet is clericis tantum, non laicis conueniat: nisi materia subiecta, aut ipsius negotij qualitas dicat, per iuramentum ipsum iurantem potestatem agendi contrarium sibi ipsi abdicasse.

Inferitur item ex hoc, quod licet alioqui statuentes possint renunciare, ¶ & agere contra statutum in eorum fauorem conditum, etiam confirmatum per Romanum pontificem: textus optimus, vbi Abbas & Doctor. in capit. cum accessissent. de consil. l.ommium. Cod. de testam. attamen ¶ si confirmatio habeat clausulam huius decreti decernentis

irritum quidquid in contrarium actum sit: non poterunt statuentes ab statuto recedere, quamuis id in eorum tantum fauorem tendat: quod probat textus elegans in dicto cap. dilecto. versicul. nisi forte. & ibi gloss. in versicul. clausula. quem mihi multum ad hoc extollunt Abbas, Anton. & Imola, Felinus in dict. cap. cum accessissent. colum. 4. idem in capit. vltim. §. in autem. de offic. delega. Corsetus in singul. in versicul. clausula. Quorum opinio communis est, & in hoc tendit vt sciamus, neminem posse renunciare his, quæ in eius fauorem statuta sunt, si statuta, aut lex habeat clausulam decreti irriti decernentis quicquid in contrarium actum fuerit. Huic vero sententiæ primum obicitur textus celebris in l. filio præterito. ff. de iust. rap. vbi consensus filij præteriti testamentum patris comprobatur & impedit, ne omnino extingatur ex iure ciuili in eius fauorem statuto, & habente clausulam istam, & decretum, cuius modo meminimus. Item obicitur textus in c. vlt. §. 1. de offi. delega. vbi constat posse quem renunciare formæ inducæ in eius proprium fauorem: & tamen quicquid est inductum pro forma, decretum hoc omnino habet iuxta notata in cap. cum dilecto. de rescript. atque ita Abbas, Imola & Doctor. in dict. §. 1. ex eo adnotant, posse formæ renunciare, etsi data sit in priuam vtilitatem: & licet gloss. in cap. quamuis. de preb. in 6. in verb. in pensione. voluerit, non posse quemquam renunciare formæ mandati, etsi si ea data sit propter eius fauorem ex auctoritate illius textus. & ad hoc eam dixerit notab. Aretinus in l. nemo potest. columna quarta. ff. de legat. 1. profecto parum obstat illa glossa quippe quæ falsa sit, dum eximat formam, cuius ibi mentio fit, dari in priuam vtilitatem: cum vere data sit, ac concernat fauorem Ordinariorum, & Ecclesiarum. Litteræ etenim ad beneficia restringendæ sunt ob præiudicium Episcoporum & Ecclesiarum.

Tertio communi opinioni refragatur ratio, quæ dicit, præceptum factum alicui in eius tantum vtilitatem consilium esse proprium quam præceptum, l. cum pater. §. mando. ff. de legat. 2. l. 2. §. vltim. ff. mandati. Paulus Castrenf. hoc notat in l. legi virtus. ff. de legibus. Quibus tandem rationibus hæc pars verior apparet, vt statuto, vel his, quæ sint in fauorem alicuius statuta, possit is renunciare, etiam si habeant clausulam decreti, vt aiunt, irritantis. Cui sententiæ suffragatur textus in capit. statutum. §. in nullo. & §. vltim. de rescript. in 6. vbi licet ea constitutio decreti huius clausulam habeat, attamen consensu illorum, quorum fauorem respicit, permittitur eius derogatio, aut illius formæ remissio. Sic denique hanc opinionem, quod quis possit renunciare clausulæ decreti irritantis in eius fauorem appositæ, tenuerunt Aretinus in dicta l. nemo potest. columna quarta, Felinus in capit. cum dilecto, numero septimo, de rescript. Decius in capit. cum accessissent, numero tertio, de consil. idem in capit. olim. de exceptio. idem in l. posthumo. nu. 9. & ibi Curtius Iunior, nu. 46. C. de bonorum possess. contra. t. ab. Ludouic. Gomez. in cap. 1. de rescript. in 6. numero. 59. Quibus accedit gloss. in d. cap. statutum. §. 1. in verb. committatur. ea in parte, qua sentit, secus esse, si in fauorem partium illud esset statutum: possent enim ei fauori renunciare, tamen si ea constitutio clausulam istam decreti irritantis habeat. Vnde Petrus Anchar. in dict. cap. statutum, in fine eandem opinionem, quam hic contra communem probamus, expressim tenet. Et idem And. Tiraquel. in l. si vnaquam in verb. reuertatur. C. de reuoc. and. donat. numer. 282. optima gloss. quam sequuntur Abb. & Felin. ibi in c. cum olim. de offi. de leg. in verb. protinus. quæ probat, posse iudicem ex tacito consensu partium mandati formam excedere. Non obstat text. in d. c. dilecto de preb. nam eo ipso, quod Papa confirmet statutum de certo numero canonicorum & Prebendarum: atque addit clausulam istam decreti irritantis, videtur facilitati canonicorum, qua vti solent in augendo numero, occurrere, & ecclesiæ vtilitati consulere, atque ideo in ecclesiæ vtilitatem clausulam præscriptam addidisse, vt explicant Abb. in dict. cap. dilecto, & Decius in dict. capit. cum accessissent. numero. 3. de constitutione.

Hæc equidem dicta sint de secunda ratione Barto. in d. l. si quis pro eo. dum allegat notata per gloss. in d. cap. licet mulier. de iureiur. in 6. id enim procedit his rationibus, quæ modo traditæ fuerunt & ideo nihil conducit ad opinionem Barto.

Prima igitur Bartol. ratio semper fecit dubiam quælibet opinionem istam: siquidem eius causa Andr. Alciat. in d. c. cum contingat. num. 94. lex retulit responsiones, quibus videntur qui Bartol. opinionem conantur improbare. ipse tamen breuiter hac de re agere conabor. Primum etenim, ni fallor, existimo in præsentī controuersia parum conducere, quod

confirmatur. quemadmodum ex communi resolutione nos tradidimus in rubr. de testam. 2. part. num. 10. Ergo & constitutio arrharum quacunque in quantitate, licet prohibita sit ultra decimam bonorum partem, iuramento confirmabitur: cum nulla sit maior ratio prohibitionis arrharum, quam donationis inter coniuges, Sed contraria sententia, quod constitutio arrharum ultra decimam partem minime confirmetur iuramento, tenent Vincentius Episcopus Montalius, & Rodericus Zuarez in dict. l. 1. tit. de las arrhas. qu. 3. praeipuum rationem adfumentes à decisione Bart. in dict. l. si quis pro eo, cuius veritatem paulò ante examinauimus: quia Regia lex verba prohibitionis dirigit in ipsum maritum: vnde iuxta sententiam Bartoli non potest contractus iuramento confirmari. Hæc verò ratio cessat ex eo, quod opinio Bartoli non potest iure procedere, sicuti paulò ante tractauimus: & tamen nihilominus ego censeo hanc interpretationem Vincentij & aliorum ad legem Regiam veriorum esse duabus rationibus, quarum prior ad iuramentum ab ea conclusione, quam præcæsus superius in §. præced. num. 8. versic. ceterorum, dum diximus minime confirmari in iuramento contractum prohibendum iure civili principaliter ob utilitatem priuatam, quod ipse lex non tantum prohibet contractum, sed etiam prohibet eidem apponi iuramentum, ac tandem eundem contractum adhuc appositum iuramento improbat, & decernit nullum esse. Sic sane Regia lex sit. de las arrhas, lib. 3. Foro Luzgo. expressim statuit, promissionem aut constitutionem arrharum ultra quantitatem Regia lege præfinitam, etiam appositum iuramento prohiberi. idem de renunciatione non iurata, sed simpliciter, sancitum extat dicta Regia & Taurina lege 50. Idcirco nec iuramentum contractum istum confirmat. Posterior ratio procedit ab eisdem constitutionibus Regijs, quæ prohibentes dationem arrharum ultra præfinitam quantitatem contractum hunc nullum esse decernunt in fauorem non ipsius promittentis arrhas, sed eius consanguineorum, quibus Regia lex defert ius repetendi arrhas istas, quæ fuerint promissa, aut data ultra quantitatem lege definitam. Quæ ratione locus est vltimæ parti responsionis Romani Pontificis in dict. cap. cum contingat. de iureiur. an. dum ab hoc iuramento contractum prohibendum confirmare, excepit cuiuscunque alterius à iurante præiudicium. Vnde apparet, hanc vltimam opinionem veriorum esse.

Sexto ex præmissa resolutione deducitur veritas illius opinionis, quam in d. l. si quis pro eo. num. 9. Bart. explicat, dicēs, non posse confirmari iuramento contractum fideiussoris non dotis receptioni accedentis: ea quidem ratione, quod lex prohibens dationem fideiussoris pro dote restituenda, verba direxerit in ipsam personam, non in rem: atque ideo hic contractus iuramento minime confirmabitur. Eandem opinionem sequuntur Arton. & Andr. Alciat. in d. cap. cum contingat. de iureiur. num. 218. qui aliam item rationem addidit, censentes esse dationem istam fideiussoris contrariam bonis moribus propter perfidiam, quæ inter coniuges oriri posset: contingeret etenim odium viri in vxorem ex eo, quod ipsa, vel eius parentes minime existimauerint eum idoneum esse, eiusque fidei, vt ei posset tuto dos committi & credi. Eandem opinionem præsentit Bald. in repet. l. 2. ff. de iureiur. col. 48. versic. sed contra. Ceterum quo res ista penitus intelligatur, ipse opinor, prohibitionem istam, ne dentur, fideiussores à viro pro dote restituenda, processisse quidem à quadam honestate congrua, & æquitate, quæ dicitur ab eo, cui vxor committitur, cuiusque potestati traditur absque vlla alia cautione, quam quæ à natura inest, non esse fideiussoriam cautionem dotis, & rerum dotalium exigendam: cum hæc sint multo minoris æstimationis, quam ipsius vxoris persona. Item ne forsitan contempta viri fides causa sit, vel saltem occasionem præbeat alicuius odij inter maritum & vxorem. Quæ sane rationes non adeo vrgent, quin à Republica contrarium statutum posset, ac fortassis. ita fieri oporteret, præsertim eo tempore, quo facillime vxores ob maritorum culpam dotibus iniquissime spoliantur. Etenim prior ratio congrua licet sit, non tamen est necessaria. Siquidem vxoris persona apud virum tuta est ob coniugalem dilectionem, & ob timorem punitionis imminētis viro à Republica si malè vxorem tractauerit. Deinde secunda rationi satisficit, dum quilibet recto præditus iudicio existimauerit, neminem vlla esse dignam culpa, si proprium patrimonium absque tutiori cautela nolit alteri

tradere. Atque ideo arbitror, non esse bonis moribus contrarium, quod à viro dentur fideiussores pro dote restituenda, & conseruanda. Idcirco licet æqua sit prohibitio, honestati & dilectioni coniugali conueniens, non tamen statim in Republica necessaria, vt non possit lex in contrarium statui: & deinde sit bonis moribus contraria datio fideiussorum pro dote restituenda. Sic denique cessat ratio Amojnij de Butrio, & Alciati. ratio autem Bart. vera non est: nec conuenit huic quæstioni: quia lex non direxit prohibitionem verba in fideiussores, sed ipsam in virum: vnde quod datio fideiussorum pro dote, seu ipsa fideiussio iuramento præstito confirmetur, notant Abb. in fin. & Imol. in 10. & vltimo membro in d. c. cum contingat. versic. circa secundam aduerte. Angel. & Paul. in d. l. si quis pro eo. Salicet. Fulgos. & Corn. in dict. sacramenta puberum. quæst. 17. vers. tertio in l. iur. gentium. §. si pariter. ff. de pact. Bald. Nouel. in tractat. de dote. 6. part. priuil. 21. limitat. 7. Ioan. Campeggi. de dote in 3. part. quæst. 174. quorum opinionem dicens communem esse sequitur Ioan. Lupi in repet. cap. per se. ff. de donat. inter vir. & vxor. 5. notab. num. 10. quo in loco tractat late intellectum l. 1. c. ne fideiuss. dor. dentur. post Baldum, vulgo Nouellum in d. priuileg. 21.

§. TERTIVS.

De iuramento confirmatorio contractus prohibiti.

S V M M A R I A.

- 1 Contractus à lege in odium creditoris prohibitus minime confirmatur iuramento: licet ipsum iuramentum seruandum sit.
- 2 Late examinatur intellectus cap. de iur. iurando.
- 3 Iuramentum de vxoria soluentis non repetendis, & de absolutione iuramenti non petenda, non impedit quo minus peti possint.
- 4 De vxoria soluentis iuramentum quatenus obliget.
- 5 Intellectus cap. significante. de pignori. & inibi de pacto legis commissarij in pignorijs, an iuramenta possit confirmari.
- 6 Filius familias, qui iuramento præstito mutuum contraxit: an possit opponere exceptionem Senatûs consulti Macedonij?
- 7 Facinus an possit esse fideiussor iuramento præstito, non obstantibus beneficij Senatûs consulti Valeriani?
- 8 Velleianis beneficio mulier iurato renunciare potest in iudicio, & si quæstra iudicium?
- 9 Contractus prohibens fauore debitoris, concepta tamen prohibitione in personam creditoris, an confirmetur iuramento?
- 10 Prohibitus exigere, an censatur prohibitus accipere ab sponte solutus?
- 11 Contractus prohibitus alicui cum prodigo, an eiusdem prodigi iuramento confirmetur?

Sexta principalis conclusio ex Bart. in d. l. si quis pro eo. num. 10. in hunc modum colligitur. Contractus à lege in odium creditoris, aut eius, cuius utilitatis causa sit, prohibitus, minime iuramento confirmatur: licet iuramentum ipsum seruandum sit. probatur hæc conclusio in cap. de iur. iurando. cap. 1. eod. tit. cap. significante. de pignori. Nam si quis vltimas solvere creditori promiserit, in cuius odium ratione naturali vltura prohibentur, & denique iurauerit, solvere tenetur: licet ex iuramento contractus minime fuerit confirmatus. Hanc conclusionem Bartoli sequuntur Doctores Communiter: vt testatur Philippus Corn. in d. authent. sacramenta puberum. c. si aduers. vend. num. 31. de eius tamen intellectu quo ad eius sensum agendum est, ne perperam intellecta præter iuris, & auctoris intentionem extensiones excipiat. Sollet etenim Bart. in hoc sensu intelligi, vt vel iuramentum non confirmare contractum lege prohibendum: quoties ea prohibitio facta fuerit in odium creditoris: quia illicita, & inique ex eo contractu acciperet. hoc ipsum probant textus in d. c. de iur. iurando. notant, & sic interpretari videntur Bart. verba Paul. Castren. & Ang. in d. l. si quis pro eo. Anto. & Imol. in d. c. cum contingat. 4. casu principali, de iureiur. & Cornueus in d. authent. sacramenta puberum. num. 31. imo fortassis, vbiunque iuramentum ex parte eius, cui præstitum fuerit, illicitum est, inique quidem extortum vel ratione materij subiectæ iniquitatem præmittens, profecto opinor alienum esse à mente Canonis, quod velit hoc iuramento contractum confirmari: tamen ipsum ob religionem sacramenti à iurante seruandum sit. Quod rationem habet ab eodem cap. cum contingat. vbi hanc vim confirmandi contractum iure prohibendum noluit Romanus Pontifex tribuere iuramento, vi metu, vel dolo extortum, idque maximam æquitatem habet. Effectus autem, qui ex hac conclusione sequitur, optime explicatur à Bart. Nam, vt nos etiam adnotauimus l. 1. Vltima.